

РЕЦЕНЗИЯ

от

ПРОФ. ИЛКО НИКОЛАЕВ ГЕТОВ, ДФ

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ, СОФИЯ

НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОНС „ДОКТОР“

Област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт

Професионално направление: 7.3 Фармация

Докторска програма (научна специалност): ФАРМАКОЛОГИЯ

Автор: д-р БРАНИМИР ИВАНОВ БРАНКОВ

Форма на докторантурата: самостоятелна подготовка

Катедра: Фармакология, токсикология и фармакотерапия

Факултет по ФАРМАЦИЯ, Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна

Тема:

ЕВРОПЕЙСКИ ПРАКТИКИ И СТАНДАРТИ ЗА ДИГИТАЛНИ ФОРМИ НА ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ НА МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛИСТИ В СФЕРАТА НА ЛЕКАРСТВЕНАТА ПОЛИТИКА

Научни ръководители: Проф. д-р Мариета Георгиева, дм
Доц. д-р Албена Златарева, дм

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

По настоящата процедура ми е предоставен комплект материали на електронен носител в съответствие с чл.69 от Правилник за развитието на академичния състав на МУ-Варна, който включва изискваните документи:

- дисертационен труд
- автореферат
- списък на научните публикации
- автобиография, дипломи, заповеди, протоколи и др.

Докторантът е приложил 3 (три) пълно текстови публикации на английски език, публикувани в български и международни реферирани научни издания.

Д-р Бранимир Бранков е зачислен като докторант на самостоятелна подготовка със Заповед №Р-109-423/16.12.2019 г. на Ректора на МУ-Варна по докторска програма: ФАРМАКОЛОГИЯ, Професионално направление 7.3 Фармация. На заседание на Катедрен съвет на катедра Фармакология, токсикология и фармакотерапия и с Решение на Факултетен съвет на ФФ на МУ-Варна, докторантът е отчислен с право на защита, считано от 17.12.2020 г.

Наборът от документи отговаря на изискванията и след като се запознах детайлно с процедурата по разработване, представяне и развитие на обучението по докторантската програма, считам че те отговарят на изискванията на нормативната база. Представените документи доказват законосъобразността и пълнотата на проведеното обучение и процедура.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Д-р Бранимир Иванов Бранков има завършена магистърска степен по медицина, следдипломна специализация по неврохирургия, бакалавърска степен по икономика, магистърска степен по бизнес администрация и др., като е възпитаник на престижни университети – Медицински университет София, Военномедицинска академия, УНСС София, Rutgers University Graduate School of Management и програмата Merck Future Leaders на Harvard University в САЩ.

Професионалната реализация и опит на д-р Бранков започват през 1993 г. и са изцяло във фармацевтичната индустрия. Той последователно заема различни позиции и има отговорности в различни посоки. Преминва последователно през Country manager, Global Director Community of Practice, Senior Director Head of Strategic Business Intelligence group, Vice President, Head Emerging Markets Business Development, като към момента е управляващ Директор на компанията MSD за регион Балкани.

Има отлична компютърна грамотност и умения за работа със статистически и специализиран софтуер и приложения. Владее отлично английски език.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Предложеният за обсъждане дисертационен труд, разработен като докторантура на самостоятелна подготовка за придобиване на образователната и научна степен “доктор” от д-р Бранимир Бранков със заглавие “ЕВРОПЕЙСКИ ПРАКТИКИ И СТАНДАРТИ ЗА ДИГИТАЛНИ ФОРМИ НА ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ НА МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛИСТИ В СФЕРАТА НА ЛЕКАРСТВЕНАТА ПОЛИТИКА”, има характера на задълбочено медико-социално изследване върху възможностите за поддържане и повишаване на квалификацията и уменията на медицинските специалисти, чрез въвеждането на практики и стандарти за използване на дигитални технологии. Европейските рамки, нормативни и други документи, подходи и решения в процеса на въвеждане, приложение и контрол на продължаващото обучение са представени изчерпателно. Тематиката за лекарствена политика и фокуса на

изследванията корелират със съдържанието, обхвата и образователните цели на докторската програма по фармакология. Проучванията в дисертационния труд са съвременни, актуални и фокусирани върху три различни държави от региона – България, Словения и Хърватска, което ги прави интересни и полезни за сферите на медицина, фармакология, фармация, обществено здраве и лекарствена регулация. Направените изводи, заключения и препоръки ще представляват интерес за специалистите от практиката, лекарствената регулация, мениджмънта на фармацевтичната индустрия, обучението по фармация, обществено здраве, държавните институции и неправителствения сектор. Съдържанието, обемът, проведените собствени проучвания и направените изводи са изчерпателни, имат необходимия баланс между отделните елементи, както и приложимост на формулираните изводи и приноси.

4. Познаване на проблема

Докторантът показва с настоящата разработка много добро ниво на познаване и владееене на изучаваната материя. Дисертационният труд се основава на разбирането за необходимостта и важността на провеждането на съвременни и адекватни форми на продължаващо обучение на медицинските специалисти с фокус върху лекарствената политика. Проучени са възможностите и целите на следдипломното обучение на медицинските специалисти, което драстично се променя и разширява след създаването на дигитални платформи от последно поколение, предоставящи в реално време, най-актуална и изчерпателна информация за всяка област от медицинската наука.

Въз основа на извършеният солиден литературен обзор по темата на дисертацията, д-р Бранков е представил изчерпателно състоянието на проблемите на постоянната необходимост от продължаващо обучение и фокус върху промените в лекарствената политика. Показана е важността на търсенето на решения и предприемането на мерки за оптимално съчетаване на ограничените възможности за свободно време и търсене на източници, изследвано е влиянието на комплексни политики за лекарствата, които да доведат до подобрена квалификация, умения и достъпност до лекарствена терапия с доказана ефективност.

5. Методика на изследването

Разделът с материали и методика на проведените изследвания е представен на общо 4 страници и включва описание на стъпките и етапите на разработката. Приемам като обосновано и разумно подбран подхода за детайлно представяне на дизайна на проучванията – анкетен метод с анкетни карти, профила на респондентите, доброволното участие, чрез използване на техниката “snowballing” за разпространение на анкетната карта и набиране на желаещи за участие, задълбочеността, самокритичност и вникване в проблематиката от страна на докторанта и научните ръководители с посочване на ограниченията по време на пандемията Ковид-19.

Използваните изследователски методи, източници на данни, материали и статистически техники, където това е подходящо, според главите на дисертацията са правилно подбрани. Детайлно са описани източниците на информация и периодите на създаването ѝ, като това обосновава представителност и значимост на резултатите и направените изводи.

Статистическите техники са дескриптивен, корелационен и регресионен анализ с графично представяне. Познаването и боравенето със съвременни статистически методи потвърждава извода за значимост и валидност на проучванията, както и нагласите за самостоятелна изследователска работа на докторанта.

Считам, че използваният методичен апарат е достатъчно изчерпателен, позволява достигането на поставената цел и реализиране на задачите на изследванията. За постигането на завършеност на дисертационния труд категорично са изпълнени целта и задачите. В резултат на извършените изследвания, приемам че д-р Бранков е усвоил основни научни методи и техники за провеждане на медико-социални и организационни проучвания.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

В работата е представен литературен обзор с обем 90 страници върху отделните елементи от темата, като са ползвани 194 съвременни български и чуждестранни източници. Изчерпателно са разгледани и коментирани нормативни документи, препоръки, указания и становища на ЕС, държавите-членки и международни организации. Основен акцент е поставен върху терминологията, анализа на проучвания, източници на регулация и данни за основните проблеми, инструменти и цели на продължаващото обучение и лекарствената политика. Направени са изводи въз основа на литературния обзор, които аналитично и изчерпателно засягат същността на разглежданите проблеми. Разгледаните публикации са представени тематично и систематично, като е направен критичен прочит и анализ на данните, подходите и препоръките на различни автори, фактори и гледни точки.

Всички съвременни чуждестранни и български автори са цитирани, защото темата е многообразна, проучвана в различни аспекти и в продължителен период от време.

В самостоятелен раздел са представени целта и ТРИ изследователски задачи, изпълнени в рамките на дисертационния труд. Липсва работна хипотеза. В тази част дисертацията стриктно спазва възприетият стандартен подход, като е добавена обосновка на избраните респонденти, тяхната демографска характеристика и особености, като потребности от продължаващо обучение, базово образование и кариерни позиции.

Собствените проучвания са представени в самостоятелна глава „Резултати“ с три раздела, които умело са организирани на база на избрания метод за анализ – дескриптивен, корелационен и регресионен. Детайлно са представени резултатите от проучването на:

- Актуалността на познанията на респондентите в сферата на лекарствената политика;

- Честотата на поява в ежедневието на ситуации, касаещи въпроси от сферата на лекарствената политика;
- Подходите за осъвременяване на познанията в областта на лекарствената политика;
- Кадровата политика, относно надграждащото обучение за повишаване на квалификацията на служителите в сферата на лекарствената политика;
- Честота на участие в курсове за следдипломно обучение;
- Предпочитанията на анкетираните относно формите за надграждащо обучение;
- Начините за включване в курсове за продължаващо образование;
- Информираност относно формите на дистанционно уеб базирано обучение, провеждано в сферата на лекарствената политика, предлагани в съответната страна;
- Институции в съответната страна, които най-често предлагат и организират курсове за следдипломно надграждащо обучение в сферата на лекарствената политика;
- Продължителността и оценяването на уеб базирано обучение в сферата на лекарствената политика, за да се гарантира качество на проведеното обучение;
- Корелационен анализ на връзките при оценка на актуалността на познанията в областта на лекарствената политика;
- Регресионен модел за демонстриране на предвидимост, който потвърждава, че независимите променливи, които имат силно влияние върху честотата на провежданите обучения са начините за обновяване на познанията и вида на институциите, предлагащи обучение.

Прави отлично впечатление извършеният задълбочен анализ на събраните сурови полеви данни и дискусиата, която е представена в самостоятелен раздел. Изследването показва, че сферите на обучението и следдипломната квалификация се нуждаят от осъвременяване, насочвайки се към новите дигитални форми, чрез разработване, актуализиране и адаптиране на специализирани програми за обучение на заетите медицински специалисти. Динамично променящата се среда в сферата на лекарствената политика и регулация, въздействието на законодателството, националните и международни стандарти, консултационни механизми и други налагат след проведен анализ промяна на потребностите от обучение.

Направеното проучване за потребностите категорично показва необходимостта от създаването на нови специализирани програми за обучение на медицински специалисти в сферата на управление и изпълнение на национални и международни стратегии и политики в областта на лекарствената политика. Прилагането на законодателството, стратегиите, програмите и политиките на национално и международно ниво показва, че медицинските специалисти в България и от Балканския регион имат мотивацията и стремежа да надградят своето обучение в тази сфера. Те са сравнително добре запознати с възможностите за надграждащо обучение в сферата на медицинското образо-

вание и имат желание за включване в различни форми за следдипломно усъвършенстване. Установените нагласи у работещите медицински специалисти и стремеж за повишаване на квалификацията им са в синхрон с тенденциите за нова умения за управление на кариерата на съвременните хора.

Представеният дисертационен труд съдържа още изводи, приноси, ползвана литература и приложения.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Считам, че така разработеният и представен за оценка дисертационен труд е значим с постигнатите резултати в изключително чувствителна и интердисциплинарна сфера, обхващаща продължаващото обучение по отношение на лекарствената политика. За изключително важно постижение на дисертацията приемам доказаната необходимост, че за да отговорят на съвременните тенденции в сферата на следдипломното обучение, висшите медицински училища в изследваните държави, трябва да се ориентират към разработването и внедряването на иновативни форми за учебно базирано следдипломно и надграждащо обучение по въпросите на лекарствената политика, което да даде възможност на повече желаещи да се включат и да актуализират познанията си.

Приносите са дефинирани като научно-практически и научно-приложни. Считам, че автора можеше да изведе и научно-методични приноси, с оглед на проученото мнение на анкетираните. Високото доверие в различните форми за кариерно развитие и широкия набор курсове за следдипломно обучение поставят методични проблеми на динамичната и бързо променяща се сфера на научното познание.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представените пълнотекстови публикации по темата на дисертацията в реферирани научни издания са ТРИ, като във всички докторантът е първи автор. Публикациите са само на английски език, отразяват проведените проучвания, резултати и анализи на дисертационния труд в значима степен.

Няма представени данни за участия в научни форуми.

Анализът на представените документи показва, че дисертантът има изискваната научна активност. Приемам и оценявам по достойнство научната продукция, препоръчвам публикации и в български списания, като отпечатаните на английски език са предпоставка за видимост и цитируемост на резултатите от научната общност.

9. Лично участие на докторанта

Личното участие на докторанта в проведените изследвания, формулиране на цел, задачи, получени резултати, изведени препоръки и приноси, е налице. Приемам като лична заслуга и постижение цялостната научна продукция и декларацията за оригиналност. Очевиден факт са задълбоче-

ното разбиране на специфичната материя на дисертационния труд, умението да се представят и описват научни резултати, както и подкрепата на научните ръководители.

10. Критични забележки и препоръки

Към рецензирания дисертационен труд нямам съществени критични бележки и препоръки. Мога да отбележа дребни терминологични пропуски, правописни и пунктуационни грешки, разминаване в техническото оформление на таблиците и повторения, които разбира се не намаляват научната стойност, значимост и наукометричност на дисертацията.

Препоръчвам на базата на резултатите да се формулират препоръки, които да бъдат структурирани поотделно и изпратени към съответните адресати – обучаващи институции, съсловни организации и научни дружества, за да бъдат потърсени възможности за оптимизиране на възможностите за продължаващо обучение.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа оригинални резултати, изводи и приноси, като той напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на развитие на академичния състав на МУ-Варна.

Предвид гореизложеното, давам своята **положителна** оценка за проведените изследвания, представени като дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати, изводи, приноси и публикации и предлагам на почитаемото Научно жури ДА ПРИСЪДИ образователната и научна степен „доктор“ на д-р БРАНИМИР ИВАНОВ БРАНКОВ по докторската програма „ФАРМАКОЛОГИЯ“ за разработка на тема: „ЕВРОПЕЙСКИ ПРАКТИКИ И СТАНДАРТИ ЗА ДИГИТАЛНИ ФОРМИ НА ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ НА МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛИСТИ В СФЕРАТА НА ЛЕКАРСТВЕНАТА ПОЛИТИКА“.

Рецензент:
Проф. Илко Николаев Гетов, дф

София,